

Kabdebó Lóránt

Az év katartikus eseménye

Juhász Ferenc: A Pegazus istállóí

Túl vagyunk a könyvhéten, már lassan a feledés szintjén is. Eseményekkel nemigen kényeztetett az idei. Büszke és boldog vagyok, hogy Juhász Ferenc új verskötetéről már megjelenése előtt is röviden hírt adhattam.

Juhász Ferencről nehéz írni, esetében klasszikus a mérce: legjobb valahai versei. Átéltük az évtizedeket, történelem és költészet történetének változásait. Faggatom egy étellel időebről a legújabb költeményeket. Életünk végességével szembenézve annyi csalódás-számbevétel után, földi létünk szörnyűségeiben ismét és ismét megfürdetve fantáziáját, ugyanakkor beletekintve a vágyott teljességbe maradt-e ereje elrendezni költői világát, a létezésről felvett újabb látletét poétikailag megnyugtatóan felénk sugározni. Mint hajdan, 1956 reményekkel teljes őszén, ugyanolyan rajongással, epekedéssel olvasom-e a pusztulást számba vevő sorokból, képekből, jelenetekből egymásba szövődő újabb jelenéseket, mint *A szivárványszínű cethalat*, a *Fekete pávát*, és az akkor kivirágzó kötetet, *A virágok hatalmát*?

Juhász Ferenc mostani kötete nem csak egy hangsúlyosan jó könyv, a könyvhét katartikus eseménye, hanem a magyar irodalom folytonosságának bizonyítéka. Olyan kötet, amellyel szaporodott a magyar líra klasszikus teljesítményeinek a száma. Amikor egy újabb kötet az egész folyamatot áthangolja. Ugyanolyan megrendültséggel vettem kezembe *A Pegazus istállóí* című kötetet most, 2012 könyvhéten, mint tettem azt *A virágok hatalma* esetében 1956 kora őszén, első megjelent írásom fogalmazása idején. Akkor a versekbe kódolódott Bartók-közelség ébresztett rá a létezés nagy drámájában, az élet és halál váltakozásának ijesztő félelmetességében való megmerülésre. Juhász Ferenc mindenre rácsodálkozó szeme vezetett be a létezés csodájába. Fiatalok mindketten, életre készülők ebben az elmúlást is elélni taró világban.

Most ugyanezt a világot az Isten-közelség sugárzásában nyitotta ki előttem. Elgyönyörködöm a világ teljességében gyönyörködő szétekintéseiben, vele együtt keresve a kapcsolódást a láthatón-felfoghatón túli végtelennel. Rajongó búcsúzásra tekintek egy élet tapasztalatainak felgyűjtését, újraátélését szenvedélyes sodrású versekben összeolvasva, és keresem a folytatás evilági és ezen túli látomásait, vágyódásait. Balassi, Ady, a *Tücsökzene* Szabó Lőrincének Istenhez hanyatló árnyékában. Juhász Ferenc ezzel a kötetével ismét a legnagyobbak között jelenik meg. A legfontosabbakra kérdez rá, reménnyel telítetten. Boldog, hogy e föld emberi lakójaként élheti életét, gyönyörét élvezheti még a gyönyörre kevésbé méltatható életbeli jelenetekben is. És keresi helyét a teremtett világ Teremtőjével való kapcsolódásában. Ezt szeretem Juhász Ferenc költészetében. Egyik világot sem feledi – másikért. Gyönyörre vágyik létezésünk mindegyik távlatában. Ember, aki arra teremtett, hogy csodálja a teremtmenyeket, a létezés milliószor milliárd alakját, és csodálkozásával vágyódjon mindennek értelme után.

Milyen feszítáv az 1956-os és a 2012-es kötetek között. Benne az elmúló huszadik század minden esendő problémája. Tragédiák sorozata: amelyeket Juhász Ferenc állandóan érzékelve igyekezett egyetemes költői rangra emelni. Amiről nem beszélhetett a maga konkrétóságában, azt a létezés elrendezett dramatiszálását átélve fogta látomásaiába. Világok omlásáról, gigászok harcáról láttatott világpusztító történeteket. Egy olyan látást alakítva fogta fel a világot, mintha – próféták szavával – Isten mindent előre látása épülhetne versébe. Benne hagyva az embernek adott szabad akarat esélyességét. Mint Milton Istene, fájdalommal látja előre annak eljövételét, amit ő nem akar, amit károsnak érez magára a rosszul választó emberre nézve is. Szép lehetőségek keserves bukásai peregnek a költőben, versének szövegét papírra vetve. Ugyanakkor benne él ebben a költői előrelátásban az emberi szabad

akarát másik perspektívája is: az egyes ember önmagát felemelő ereje. Belelátatja Istene szemébe az örömet fakasztó léttényeket. Az ember életre tervezettségét. Azt, hogy ez a történelmében sorozatosan poklokot kiváltó ember, ha öntudata felébred benne, képes az Isten örömére tenni. A megváltottság részesévé tudja alakítani önmagát. Amit az emberiség közösen elrontott, azt magában visszajára képes fordítani az egyes ember. Mert az ember azért lett, hogy örülni tudjon létezésének, és örömet legyen képes okozni Teremtőjének is. A születés, a szeretkezés, az egymást gyámolítás (az új kötetben ez külön meghatározó látomásokat indít el verseiben) a romlandó anyagból ki tudja váltani a gyönyörűség nagyszerű jeleneteit. Ha a történelmében pusztulást vonzott is az emberiség, az ember személyes létezésében képes ennek a létezésnek a gyönyörét átélni. Nem menekülésként, hanem éppen hogy önmaga értékének tudatosításával, miként a Szent Ferenc-i gondolatban ez a gyönyörködés az isteni alkotás feletti öröm befogadása, és visszasugárzása Teremtőjének. A Passió és a Naphimnusz összeszövése lett Juhász Ferenc mostani kötete. A romlandóban felismeri a romolhatatlant. És ebbéli örömeiben megérzi, hogy a létezés minden egyes pillanata értelmessé alakítható. A mulandó, a pusztuló egyben a mulandóság, a pusztulás megállítása a tudatban. Költő esetében a szenvedélyesen átélt szöveg izzó poézisében.

Lehet-e ennél pontosabban fogalmazni, látomásba szóni önmagát egy huszadik századot megélt embernek: „ülök, mint még használt, sírkő-zsúfolt csillagos éjszakai fehér, rothadó fakereszt / tömegtébolyú öreg hegyi temetőben”? Tűzzel szentelt szájú próféta mondhat ily csodát emberi nyelven. Akinek „a csontváz-sovány hajdani Jövő-Ígéret” helyett maradt a „Megvénült Látomás”, de mint a címadó nagy ívű csoda végére a téiben vacogó fonnyadt tehénben, megfogon a költészetben az álom, a soha el nem múló: „Es álmodik: eres hasában borjú, szívében Szent Tavasz!”

Új kötetében Juhász Ferenc legnagyobb színtjén formálódik minden egyes újabb és újabb mondat és kép. A vers kiteljesedését tökéletes összeillesztéssel szövő-alakító elemként a maga egésze figyelő varázserejével. Ha csak a címadó vers, *A Pegazus istállói avagy Óda a szemetesekhez* groteszk ellenanyagból épülő ember- és századlátomása és *A forró vérrrel telt selyemcsipkeserleg, avagy új Énekek Éneke a XXI. századból* című zsoltáros hangú, és egyben esendően segítséget váró szerelemvallomás a létezés elviselni segítő nagyszerű nőiséghez lenne a kötetben, már akkor is a XX. századra visszatekintő XXI. századi költészet klasszikus nyitódarabját ünnepelem benne. Újságában élő kötetet.

„Ó, Élet és Halál Szent Keveréke: / hit! Általad, mert veled hova kerültem én.” Ámul egy utazás távlatain, miközben felteszi költészete alapkérdését, szinte észrevétlen a Siratófalnál. Egy életen át ezer arcával harcol: ideológiától a létértelmezésig belefér minden. E jelben alakul-újul új kötete. És a beszéde otthonra találhat a huszonegyedik század vergődő-boldogságra vágyó emberében. Az én mai énemben mindenesetre ott visszhangzik.

Kossuth Kiadó, Budapest, 2012